

Дата: 25.04.2025

Клас: 4 – А

Предмет: *Літературне читання*

Вчитель: Старікова Н.А.

Тема: *Робота з дитячою книжкою. У світі тварин.
Віталій Біанкі «Хто чим співає», Володимир
Пархоменко «Живі ліхтарики»*

Мета: продовжувати знайомити учнів з творами українських письменників; досліджувати та аналізувати прочитане; удосконалювати навички правильного виразного читання; розвивати зв'язне мовлення, уяву, фантазію учнів, збагачувати словниковий запас, розширювати світогляд учнів; виховувати любов до рідного слова.

Ніби сонце,
що сходить над кручі,
Ніби сяйво стрімкої води,
Наша мова –
це диво квітуче,
Без якого
серцям не цвісти!

ПЕРЕВІРКА ДОМАШНЬОГО ЗАВДАННЯ

- Клас готовий працювати? **Так.**
 - Вчасно руку підняти? **Так.**
 - Вміло в групах працювати? **Так.**
 - На питання відповідати? **Так.**
 - Дзвінок до роботи уже кличе нас.
 - Країною знань мандрувати нам час.
 - Працюймо завзято і дружно усі.
- Щоб всі молодцями були у кінці!

А для того, щоб наш урок був
успішним і продуктивним,
нам потрібно:

- ❖ Не просто слухати, а чути.
- ❖ Не просто дивитися, а бачити.
- ❖ Не просто відповідати, а міркувати.

**Сьогодні на уроці
позакласного читання
розглянемо тему «У світі
тварин». Прочитаємо
оповідання двох
письменників про тварин.**

У СВІТІ ТВАРИН

Світ живої природи не лише дарує нам незабутні враження, а й дає змогу відпочити, набратися сил, відчути гармонію з довкіллям. В усіх творах, які ти прочитаєш у цьому розділі, розповідається про тварин, їхні дивовижні особливості, стосунки з людиною.

Віталій Біанкі
(1894-1959) –
письменник-натураліст,
класик дитячої літератури.
Автор більш ніж 300 повістей,
казок, статей та нарисів про
дивовижний світ природи, які
переведені багатьма мовами
світу.

Чуєш, яка музика лунає в лісі? Можна подумати, що всі звірі птахи й комахи народилися співаками та музикантами.

Може, воно так і є – адже музику всі люблять і співати всім хочеться. Тільки не в кожного голос є.

Ось послухай, чим та як співають безголосі.

Жаби на озері почали ще з ночі. Надули повітряні міхурі за вухами, висунули голови з води, роти трохи відкрили...

– Ква-а-а-а-а! – одним духом пішло в них. Почув їх чорногуз на селі. Зрадів.

– Цілий хор! Буде мені що попоїсти! – І полетів на озеро снідати.

Прилетів і сів на березі. Сів та й думає: "Невже я гірший за жаб? Адже співають вони без голосу. Ану і я спробую!"

Підвів довгий дзьоб, загрюкав, затріщав однією його половинкою об другу – то тихше, то голосніше, то поволі, то частіше – тріскачка тріщить дерев'яна, та й годі! Так розходився, що й про сніданок забув.

А в очереті стояв бугай ! на одній нозі слухав і думав: "Безголоса я чапля! Але ж і чорногуз не співуча пташка, а он якої пісні виграва!"

І вигадав:

– Черногуз співає дзьобом. Жаби співають повітрям. А я водою заспіваю.

Сунув в озеро дзьоба, набрав води та як подме в нього. Пішла по озеру луна.

– Прумб-бу-бу-бумм! – ніби бик заревів.

– От так пісня! – подумав дятел, почувши з лісу бугая.

– Інструмент і в мене знайдеться: чим дерево не барабан, а ніс мій – чим не паличка?

Хвостом уперся в дерево, передом відкинувся, розмахнувся головою та як задовбав носом по гілці!

Ну, зовсім на барабані дріб вибиває!

Виліз з-під кори жук з довгими-довгими вусами. Покрутив, покрутив головою, заскрипіла його жорстка шия – тоненький-тоненький писк почувся.

Пищить усач, а все даремно: ніхто його писку не чує. Голову собі наморочив – проте сам зі своєї пісні задоволений.

А внизу під деревом з гнізда виліз джміль і полетів співати на лужок. Навколо квітки на лужку кружляє, дзижчить жилкуватим жорстким крилечком: ніби струна гуде.

Розбудила джмелина пісня зеленого коника в траві.

Почав коник скрипочки свої налагоджувати.

Скрипочка в нього на крильці, а замість смичка – довгі задні лапки – колінцями назад. На крилах зазублинки, а на лапках гачки. Тре себе коник лапками по боках, зазублинками за гачки торкає, стрекоче.

Коників на луку багато, цілий струнний оркестр.

– Ех, – думає довгоносий бекас під купиною, – треба й мені заспівати! Ось тільки чим! Горло в мене не годиться, голова не годиться, шия не годиться крилечко не годиться, лапки не годяться... Ех! Хай там що, не стерплю – полечу, чим-небудь та закричу!

Вистрибнув з-під купини, залетів аж під хмари. Хвіст розкрив віялом, випростав крила, перевернувся носом до землі і подався вниз, перевертаючись з боку на бік, наче кинута з височини легенька дощечка. Головою повітря розтинає, а в хвості в нього тонке вузьке пір'ячко вітер перебирає. І чути з землі, ніби в височині ягня замекало.

**А це – бекас. Відгадай, чим він співає?
Хвостом!**

1. Які голоси може почути в лісі обізнаний і спостережливий природолюб?
2. Про кого автор каже, що це грає «цілий струнний оркестр»?
3. Що нового про голоси тварин ти дізнався / дізналася із цього оповідання?
4. Як ти розумієш вислів «музика весняного лісу»?

1. Хто з птахів співає за допомогою води?

А чорногуз Б бугай В бекас Г дятел

2. Про яку з цих комах не згадано в оповіданні Віталія Біанкі «Хто чим співає»?

А про джмеля Б про жука-вусача
В про коника Г про сонечко

2. Хто чим «співає»? З'єднай.

жаба	●	●	крила
чорногуз	●	●	хвіст
джміль	●	●	шия
жук-вусач	●	●	дзьоб
бекас	●	●	повітряний міхур

Пройди тестування

<https://naurok.com.ua/test/join?gamecode=2301149>

Сьогодні
15.04.2025

Руханка з Лізою Василенко з сайту МОН України.

VIDEO

Щоденні 5. Читання для себе. Читання мовчки

ЖИВІ ЛІХТАРИКИ

Ще задовго до того, як на землю спуститься короткий літній вечір, у діброві настає присмерк. Між гілок визирнув денних птахів. Ліс чорним громадям обступає вас. Потроху очі при звичаїлися до темряви. З'явилися розпливчасті обриси дерев. Між гілок визирнув клапчик зоряного неба. Зовсім близько тінню промайнув кажан.

Але що це? У траві, на гілочках кущів засвітились блідо-блакитно «вогники». Зачаровані, ви нахиляєтесь до ліхтарика. Він на мить гасне, а потім спалахує трохи віддалік.

Це повилазили зі своїх денних схованок жуки-світляки. У народі їх інколи ще називають Іванові черв'ячки. Так їх звуть тому, що з'являються вони на свято Івана Купала.

Буруваті самиці світляків безкрилі і справді нагадують черв'яків. Засвічуючи свої маленькі

Подекуди на півдні нашої країни трапляються летючі світляки. Світло, що його випромінюють ці жуки, досить сильне. Якщо зібрати їх у невеличку прозору скляну посудину, то утворюється «ліхтарик». При ньому навіть читати можна. Дивно буває. Тримаєш у руці світляка – горить блідо-блакитний вогник, а тепла не дає.

Живуть світляки у вологих місцях. Там буває багато дрібних слимаків і слизнів, які поїдають.

У тропічній частині Південної Америки трапляються жуки «кукухо». Вони випромінюють дуже сильне світло. Збідніле місцеве населення освітлює ними навіть свої халупи.

Улітку, коли стемніє, світяться старі пні. У дубових лісах світиться ще й злежане листя. Що ж викликає це світіння?

У відмерлій деревині оселяється безліч різних бактерій і грибів. Живляться вони за рахунок решток рослин. Отже, світиться не відмерле дерево. А бактерії та гриби, що на ньому оселилися.

Вони виділяють особливі хімічні речовини, які світяться. Світіння гнилого дерева залежить і від навколишньої температури. Коли холоднішає – світіння припиняється. У південних країнах є гриби, у яких яскраво світяться шапочки.

На великих глибинах морів і океанів живуть риби, які випромінюють світло. Воно потрібне їм для того, щоб орієнтуватися в темряві.

Бачите, скільки живих «ліхтариків» є у природі!

АНАЛІЗ ЗМІСТУ ТВОРУ

1. Які таємничі ліхтарики світяться в лісі літньої ночі?
2. Що тобі вдалося дізнатися з тексту про летючих світляків?
3. Чому літньої ночі світяться гнилі пеньки?
4. Які тварини світяться на ді

3. Що спричиняє світіння старого злежаного дубового листа?

А гноми

Б гриби

В жуки

Г метелики

ВПРАВА “ЗАКІНЧИ РЕЧЕННЯ”

Між гілок визирнув...

У траві, на гілочках...

Подекуди на півдні нашої ...

У відмерлій деревині...

Заповніть таблицю. Розгляньте малюнок у підручнику.

Назва твору	Живі ліхтарики
Автор	Володимир Пархоменко
Жанр	Оповідання
Персонаж	оповідач
Тема	Розповіді про світлячків, які живуть у різних частинах світу.
Основна думка	Скільки живих «ліхтариків» є у природі!

1. Тема (іменник).

1. Світлячок.

2. Опис теми (два
прикметники).

2.

3. Дія (три дієслова).

3.

4. Фраза з чотирьох-
п'яти слів.

4.

5. Висновок

5.

- Сьогодні я прочитав (ла) про...
- Було цікаво дізнатися...
- Було складно...
- Я зрозумів(ла), що...
- Тепер я зможу...
- Я навчився(лася)...
- У мене вийшло...
- Я зміг (змогла)...

Сонячні вітрила с.60-63

Прочитати оповідання три рази,
відповіді на питання.

Напиши 6-7 речень про якусь
незвичайну рослину чи тварину,
що живе на нашій планеті.

Роботи надсилайте на Нитан

Використані джерела:

<https://vsimpptx.com/calendars/calendar/ktp-4-klas-literaturne-chitannya-avtoro-savchenko-ikrasucka>